

MAJANDUSTEATED

Weekly Bulletin of the Institute of Economic Research

KONJUNKTUURINSTITUUDI VALJAANNE

ILMOB KORD NÄDALAS

Toimetuse, tel. 475-91. Talitus, tel. 408-24

TALLINN, Toomkooli 13.

Tellimishind aastas Kr. 5.—

ühes kuukirjaga „Konjunktuur“ Kr. 12.—

Üksiknumber 15 senti.

KONJUNKTUURINSTITUUDI DIREKTOR
JA VASTUTAV TOIMETAJA
A. PULLERITS

TOIMETAJA A. TOOMS

Majandussektiooni juhataja J. Janusson
Sektiooni nõukogu esimees A. Meerits
Põllumajandussektiooni juhataja J. Kurkus
Sektiooni nõukogu esimees Prof. F. Köpp
Riigimajanduse osa toimetaja A. Keller

Nr. 17

Tallinn, 25. aprillil 1939

V aastakäik

SISU:

	Lk.
PÖLLUMAJANDUS	
Ehuloomade hinnad laatadel	298
Seakasvatuse Hollandis	299
TÖÖSTUS JA KAUBANDUS	
Väliskaubandus märtsis 1939. a.	301
Aasta esimese veerandi tulemusi	304
Nisuleiva küsimusest	306
PÖLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD	
Võiturg	307
Juustuturg	307
Peekoniturg	308
Tapaloomade ja lihaturg	308
Põllumajanduslik väljaveud	308
Toornakkadeturg	309
Kanamunaturg	309
Piimaturg	309
Teraviljaturg	310
Linaturg	310
Kartuliturg	311
Aedviljaturg	311
Kalaturg	311
INFORMATSIOONI OSA	
Eesti Panga nädalaaruanne	312
VALISMINISTERIUMI VALISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED	
Või väljaveopreemiade vajalikkus Soomes	315
Soome kaubandusdelegatsiooni külaskäik Inglisse	318
Majanduslikud tagajärjed Albaania liitumisel Itaaliaga	318
Ehitustegevuse mehhaniseerimine Lätis	315
Põõre seakasvatuses Lätis	315
Vanametalli uued hinnad Lätis	315
Tähtsamate toorainete tagavarade kogumine Taanis	315
Leedu kaubanduslik delegatsioon Varssavi	315
Uus menetlus ajalehepaberi tootmiseks vanast ajalehepaberist	315
Sigade interventsioon-ostud Ungaris	316
Kavatsusel vitamiinipreparaatide tootmine	316
Eesti väliskaubandusbilanss	316

CONTENTS:

	Page
AGRICULTURE	
Live Stock Prices at Fairs	298
Pig Breeding in Netherlands	299
INDUSTRY AND TRADE	
Foreign Trade in March, 1939	301
Results of the First Quarter of the Year	304
Questions Concerning Wheat Bread	306
AGRICULTURAL MARKETS	
Butter Market	307
Cheese Market	307
Bacon Market	308
Cattle and Meat Market	308
Exports of Agricultural Products	308
Rawhide Market	309
Egg Market	309
Milk Market	309
Grain Market	310
Flax Market	310
Potato Market	311
Vegetable Market	311
Fish Market	311
INFORMATION PART	
Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return	312
FOREIGN TRADE DEPARTMENT INFORMATION	
Necessity of Butter Export Premiums in Finland	313
Visit of Finnish Trade Delegation to England	313
Economic Consequences of Annexation of Alba- nia by Italy	313
Mechanisation of Construction in Latvia	315
Change in Pig Breeding in Latvia	315
New Prices for Scrap Metal in Latvia	315
Reserves of Main Raw Materials Acquired in Denmark	315
Lithuanian Commercial Delegation in Warsaw	315
New Method for Manufacturing Printing Paper from Old Newspapers	315
Intervention-Purchases of Pigs in Hungary	316
Production of Vitamin Preserves	316
Estonian Trade Balances	316

PÖLLUMAJANDUS

ELUSLOOMADE HINNAD LAATADEL. — LIVE STOCK PRICES AT FAIRS.

Elusloomade hinnad laatadel on kujunenud soodsalt ja olid k. a. esimesel veerandil üldiselt kõrgemad m. a. hindadest. Eriti püsisvat tõusu võime panna tähele veisehindades. Nii olid ka m. a. teise poole hinnad kõrgemad aasta esimese poole omist ja mainitud hinnatõus jätkub ning oli tähelepanav k. a. esimesel veerandil eriti lüpsilehmadel.

Üldiselt peab tähendama, et aasta esimese veerandi laatu võib pidada tavaliselt peamiselt hobuselaatadeks, kuna külmade ilmade tõttu on raskusi teiste loomade laadaletoomisega. Ja kuigi k. a. valitsenud pehmete ilmade tõttu ses suhtes ei olnud suuri takistusi, jääb üldine laadailme ikkagi endiseks.

Hobuse veojõutarve on kevadel põllutööde hooajal ja suvel suurem talvisest. Sellest tingitult tekib kevadpoolisel talvel juba varakult elavam nõudmine hobuste järele, ja kuna hinnad on sel ajal kõrgemad, tuuakse hobuseid suuremal arvul ka mitügile. Siin võib panna tähele, et kevadlaatadel leidub üldiselt rohkem häid hobuseid kui suve- ja sügislaatadel.

Hobuste hind oli madalseisus m. a. sügisel sept., millal head hobused maksusid 368 kr. ja keskmised tööhobused 229 kr. Siit ilmneb tõus kuni käesoleva ajani. Head hobused maksusid jaan. ja veebr. 464 kr. ja märtsis — 499 kr., keskmised jaanuaris 296 kr., veebruaris — 294 kr. ja märtsis — 317 kr. Tugev hinnatõus oli jaan., millal paremate hobuste hind tõusis 11,0% ja keskmistel 15,2%. Veebr. esinenud sula ja talvete kadumisega vähenes nõudmine hobusetele ja keskmise väärtusega tööhobuste hinnas esines isegi väike langus. Märtsis tõusis hind eelmise kuuga võrreldes 7,6% ja saadud hind on kõrgeim, mis on kunagi esinenud. K. a. esimese veerandi hind oli kõrgem mullusest hääl hobusel 21,1% ja keskmisil 15,0%.

Tõusu on näidanud ka lüpsilehmade hinnad. Nii maksusid head lüpsilehmad dets.

ja jaanuaris 110 kr., veebr. ja märtsis oli hind riigi keskmiselt püsivalt 116 kr. Keskmise headusega lüpsilehmade hind oli dets. 80 kr., jaan. 82 kr. ja veebr. ning märtsis 91 kr. Toodust ilmneb, et lüpsilehmade hind on saavutanud juba varakevadel kõrge taseme. Tavaliselt saavutab lüpsilehmade hind kevadise kõrgseisu apr. ja mais, seejärel võib arvata, et kevadel elavneva nõudmise tagajärjel võib hind tõusta veelgi. Märtsi hind ületas m. a. samaaegse taseme hääl lüpsilehmadel 5,5% ja keskmisil — 7,1%. Härgade-pullide hind oli kõrgem jaan. 125 kr., veebr. — 122 kr. ja märtsis — 108 kr. M. a. ilmnis sama tendents, mil hind oli jaan. kõrgem ja langes kuni märtsini. M. a. samaaegsest hinnast oli härgade-pullide hind k. a. esimesel veerandil kõrgem 14,5%.

Lihalehmade hind oli jaan. ja veebr. 83 kr. ning tõusis märtsis 86 kr-le, s. o. 3,6%. M. a. märtsis maksusid lihalehmad 82 kr.

Mullikad maksusid jaan. 60 kr., veebr. — 58 kr. ja märtsis — 60 kr.

Vasikate hind oli m. a. viimasel veerandil püsivalt 11,0 kr. Hind näitab hooajaliselt suureneva paikkumise tõttu langust, olles jaanuaris 10,9 kr., veebruaris — 10,0 kr. ja märtsis — 9,3 kr. Märtsi hind on 1 kr. m. a. samaaegsest hinnast madalam. Aasta esimese veerandi hind on 5,9% madalam m. a. samaaegsest.

Lambaid turustatakse aasta esimesel poolel üldse vähe ja hinnad on sel ajal kõrgseisus. Järsk hinnatõus esines veebr. — 15,2%. Nii maksusid lambad jaan. 11,8 kr., veebr. — 13,6 kr. ja märtsis — 13,4 kr. Hinnad on 3 k. keskmisena vaid veidi kõrgemad mullusest.

Pörsaste hind aasta esimese veerandi keskmiselt on kõrgem, kuni 6 näd. vanusel pörsail 6,7% ja vanemal — 5,3% kui m. a. Kõrgem oli hind m. a. jaan. ja veebr. hinnast, madalam aga märtsis, mil k. a. esi-

nes hinnalangus. Kuni 6 näd. vanused põrsad maksusid jaanuaris 9,7 kr., veebr. — 12,8 kr. ja märtsis — 12,6 kr. ja 6—10 näd. vanused vastavalt jaanuaris 14,2 kr., veebr. 16,2 kr. ja märtsis — 15,0 kr. Märtsi hinnad on siiski vaid veidi madalamad kui m. a. samal ajal.

Kõikuvõttes võib mainida, et elusloomade hinnad olid aasta esimesel veerandil

kõrgemad kui m. a., arvatud välja vastkad, kellele hind oli madalam. Märtsis näitasid tõusu hobuste ja lihalehmade ning mullikate hinnad, lipsihehmade hind oli kahe viimase kuu kestel püsiv. Härgade-pullide ja vaskate hind on näidanud jaanuarist alates püsivat langust. Lammaste ja põrsaste hind langes märtsis vaid veidi ja on pisut madalam ka m. a. samaaegsest hinnast.

SEAKASVATUS HOLLANDIS. — PIG BREEDING IN NETHERLANDS.

VÕRDLUJOOINI EESTI JA HOLLANDI SEAKASVATUSES.

Mag. agr. Aug. Muuga.

Üldiselt. Maailma suurima ja tähtsaima sealihatootja maa — Taani — kõrval evib Hollandi seakasvatuse võrdlemise väikest kuulsust, kuid onneti on see väga edenenud ja väärib palju suuremat tähelepanu, kui meil sellele tavaliselt omistatakse. Tunduvalt väiksemal pindalal kui Eesti (Euroopa Hollandi pindala on äärmiselt 6700 km² Eestist väiksem) peetakse Hollandis ligemale 4 korda rohkem sigu kui meil ja seakasvatussaaduste ekspordist saab Holland 35,66 milj. kr. aastas meie 7,93 milj. kr. vastu¹⁾. 1937. a. mai teisel poolel arvestati Hollandis 1 406 366 siga (meil samal aastal 371 550), nende hulgas sugumiseid 143 700 ehk 10,2% (meil 1929. a. põllum.-loenduse andmeil 11,7%), sugukulte 4532 ehk 0,3% (meil 1,0%), põrsaid — alla 6 nädalat — 312 812 ehk 22,2%, sigu alla 60 kg eluskaaluga 573 624 ehk 40,9%, sigu 60—100 kg 190 436 ehk 13,5% ja sigu üle 100 kg 181 262 ehk 12,9% (meil sigu 6 kuud ja vanemad 51,9%). Põllumajandusmaa kohta 1936. a. Hollandis 0,75 ja meil 0,10 siga; elaniku kohta Hollandis 4—5 ja meil — 0,1—0,2 siga. Ka struktuurilt on Hollandi seakasvatus meist tugevasti ees, kuna seal on väiksema väärtusega sigade (kultide) suhteline arv tunduvalt väiksem kui meil (kultide ja emiste vahekorid oli Hollandis 1937. a. 1:32, meil 1929. a. andmeil 1:12).

¹⁾ Andmed käivad 1936. a. kohta; 1 f on võetud võrdseks 2 kr-ga.

Sigade arv Hollandis näitab, nagu meilgi, aastate järgi kõikumusi. Nii olid sigade arvud 1935. a. 1 523 751 ja 1936. a. 1 678 984. Kõikumise põhjused on umbes samad nagu meilgi — söötade küsimused ja turustamisolud. Hollandi seakasvatus, samuti nagu muu loomakasvatustski, põhineb rohkem ostusöötade tarvitusel. Sel kombel on see väga sõltuv maailmamajandusseisundist, ja sealih- ning ostusöötade hindade suhted avaldavad Hollandis seakasvatuse ulatuse kujunemisele igal aastal palju suuremat mõju kui meil.

Toodangult on Hollandi seakasvatus arenenud väga mitmekülgeks. Maa lääne osades — Noord- ja Zuid-Hollandi ning Utrecht provintsidest — kasvatatakse peamiselt pekisigu, keda nuumatakse kas 140—150 kg või kuni 200 kg eluskaaluni. Seks otstarbeks peetakse neis rajoones eeskätt inglise suurt valget siga, kuna see tõug sobivat Hollandi oludes eriti hästi nummseana. Maa teisis osades on arenenud peekoni- ja kesknuumikute (eluskaal 100—125 kg, vastab meie n. n. saksa sigade eluskaalule) kasvatus. Neiks toodanguülesandeks peetakse kohaseks taani maasiga, millist ülekaalukalt kasvatataksegi peekoni ja kesknuumikute saamiseks.

Sealiha kogutoodangut hinnatakse Hollandis üle 200 tuh. tn aastas (1936. a. 206 tuh. tn). Sellest ekspordit Hollandi peekoni, värske ja külmutatud, soolatud jne. liha näol ca $\frac{1}{3}$, kuna $\frac{2}{3}$ tarvitatakse siseturul.

Holland on umbes sama suur sealihatarvita- ja nagu Eestigi (27 kg inimesekohta aastas, Eestis 29 kg). Peksisigu ja seapekki turustab Holland peamiselt Saksa, peekonit Inglitse. Peekoni eest saab Holland keskmiselt 4 š cwt eest rohkem kui meie. Hollandi peekonihind võrdub rootsi peekonihinnaga. 1938. a. olid keskmised hinnad Nr. 1 sizeable eest 5/cwt: Taani 99, Holland 96, Rootsi 96, Eesti 92, Poola 92 ja Kanada 91. Hollandi ja rootsi keskm. peekonihinnad on olnud võrdsed vaid viimaseil aastail, umbes 6—7 a. tagasi olid Hollandis peekonihinnad madalamad rootsi omist. Nii maksus keskmiselt 1932. a. rootsi peekon 51/11 $\frac{3}{4}$ d ja Hollandi peekoni sama sort 49/9d cwt, 1933. a. aga esimene 66/2d ja teine 61/5 $\frac{1}{4}$ d cwt. Hinnavahe kadumist tuleb selgitada edusammudega, milliseid Hollandis on tehtud seakasvatuse ja sealihakaubanduse korraldamisel viimasel 5 aastal.

Sigade tõuaretus. Sigade tõuraamatupidamisega alustasid üksikud provintsid käesoleva sajandi algul. Neile järgnesid hiljem teised, nõnda et praegu peetakse Hollandis sigade tõuraamatuid 11 provintsis iga provintsi seakasvatajate-seltsi poolt. Seakasvatajate-seltsid on liitunud omavahel keskbürooks (Centraal Bureau voor de Varkensfokkerij in Nederland), mille kaudu ühtlustatakse ja kokkukõlastatakse tõuaretustööd. Riikliku abirahaga aretatakse vaid inglise suurt valget ja taani maasiga. Esimese algmaterjaliks on saksa väärissiga, keda on parandatud Inglisest ja Rootsist imporditud jonksiiridega; teine põlvneb parandatud saksa maaseast, kuid viimaseil aastail on toodud rohkesti sugumaterjali ka Taamist taani maasea näol, kuna parandatud saksa maasiga ei olevat täitnud kõiki lootusi hea peekoniseama, milleks maatõugu sigu Hollandis peamiselt kasustatakse.

Seakasvatajate-seltside ümber on koondunud Hollandis umbes 10 tuh. seakasvatajat. Suurem osa neist on kuldühingute liikmed. Enamasti iga provintsi seakasvatajate-selts korraldab aastas ühe provintsiaalse seakasvatuspäeva (Varkensfokdagen) koos sugusigade näitusega, millel esineb sadu sugusigu.

Peale nende korraldavad veel kohalikud väikesed seakasvatajate-ühingud igal aastal rohkesti kohalikke seakasvatuspäevi ja näitusi. Üleriiklik seakasvatuse näitus korraldatakse igal viiendal aastal.

Seakasvatuspäevade ja -näituste kaudu toimuvadki peamiselt Hollandis sigade tõuaretustöö tulemuste demonstratsioon ja propaganda. Peale selle antakse aga keskbüroo poolt välja ka erisisuga seakasvatuse ajakirja (Maandblad voor de Varkensfokkerij), mis ilmub kord kuus.

Jõudluskontroll ja tapamajad.
Slaughterhouses and Weight Control.

Sigade tõuaretust teostatakse Hollandis (kontroll- jaamade (Selectiemesterijen) poolt kogutud jõudlusandmeil. Kontrolljaamu on 8, neist 6 peekoni- ja 2 pekisigade kontrollimiseks. Kontrolljaamad on võrdlemisi suured, väiksem neist töötab 27. ja suurim 72. kontrollrühmaga. Aastas kontrollitakse üle 600 pesakonna porsaid.

Kontrolltegevus on korraldatud Hollandis umbes samul põhimõtetel nagu meilgi Kuremaal. Porsaid võetakse vastu 4 porsast rühmas, 7—8 nädalasel, turuhinnaga (1938. a. sügisel 16—17 kuldnat tk.). Edaspidi (alates 1939. a.) kavatakse minna üle kaalu alusele, kusjuures vastuvõtt toimuks 20 kg-st alates. Kui porsad on saavutanud 10-näd. ea, algab jõudluskontroll, mis kestab kuni peekonikaaluni. Kaalumine toimub iga 14. päeva tagant, hiljem sagedamini, et tabada õiget aega sigade saatmiseks tapamajja. Tapamajas hinnatakse lihaväärust alalise komisjoni poolt, kuhu kuulub ka vastava tõuseltsi inspektor. Sellega saab olla tõuseltsi alati kursis kontrolljaama töötulemustega ja kasustada vastavaid andmeid tõuaretustöös.

Hollandis töötab 12 sigade eksporttapamaja, millised on suuremalt jaolt eraettevõtjate omad. Tapamajade tegevus on rajoneeritud. Peekoniekспорт on korraldatud peekonikontrolli seaduse alusel. Selle järele, et talunikud ei kasvataks rohkem sigu, kui lubatud kriisiseaduse põhjal, milline Hollandis veel on kehtivusel, valvab eriline keskus (Veehouderij Centrale), millise üles-

andeks on ka sigade kokkuostmine tapamajadele. Keskusel on sigade vastuvõtupunktid maal ja kontrolörid tapamajades.

Riiklik toetus seakasvatusele.
Government Subsidies for Pig Breeding.

Nagu teisedki loomapidamisharud, ei saa ka seakasvatus Hollandis riigilt suuri toetusi, vaid see ala on põllupidajate endi korraldada ja arendada. Riik annab abiraha tõuraamatute pidamiseks, kontrolli ja katsetööks, preemiaiks sugukuldi-pidajaile (5—25 kuldnat kuldi kohta aastas) ja sugukuldisoetajaile (ca 7,5 kuldnat kuldi kohta). Kogu aastane toetus võrdub umbes 25 tuh. kuldnaga. Varemmail aegadel oli toetussumma suurem, niid vähe- neb aga järjest iga aastaga. Riiklikult pre-

meeritud sugukulte oli Hollandis 1936. a. 1987, kes paaritasid ligemale 70% emiste koguarvust.

Kokkuvõte. Eeltoodust selgub, et seakasvatuse arendamiseks on pandud ja pannakse Hollandis praegugi suurt rõhku. Selle tulemusena on kujunenud seakasvatus Hollandis väga tähtsaks rahvamajanduslikuks tootmisalaks. Et piiratud turustamisolude tõttu ei ole enam võimalik seakasvatuse laiendamine, pannakse nüüd peaarõhku sigade mihuse tõstmisele. Sel alal võibki märgata juba teatud positiivseid tulemusi. Eestiga võrreldes on seakasvatus Hollandis väga edenenud ja meil on tarvis suuri pingutusi, et jõuda seakasvatuse alal Hollandile järele.

TÖÖSTUS JA KAUBANDUS

VÄLISKAUBANDUS MÄRTSIS 1939. A.

FOREIGN TRADE IN MARCH, 1939.

Väliskaubanduskäive kasvas võrreldes m. a. märtsiga 18,3 milj. kr-lt 19,6 milj. kr-le (7,3%), kusjuures tõusu põhjustas väljaveidu, kuna sissevedu näitas samal ajal väikest tagasiminekut. Väljaveidu suurenes 7,5 milj. kr-lt 9,4 milj. kr-le (25,1%), kuna sissevedu langes 10,8 milj. kr-lt 10,2 milj. kr-le (5,1%). Bilansi seisukohalt on olukord võrreldes mul- lusega paranenud. Sisseveo ülekaal, mis m. a. märtsis ulatus 3,2 milj. kr-le, langes tänava 0,8 milj. kr-le.

Väljaveidu. — Exports.

Väljaveos esineb tõus kõigil aladel, kuid eriti hoogus oli juurdekasv elusloomade (peamiselt elussigade) väljaveos. Ka toor- ja poolvalmisainete ning toit- ja maitseai- nete müük välisurgudele on k. a. märtsis suurem tunduvalt kui m. a. samal kuul. Nimetamisväärt on samuti valmissaaduste ekspordi tõus, eriti põhjusel, et väljaveidu sel alal oli viimasel ajal võrdlemisi tagasi- hoidlik. Võrreldes m. a. märtsiga kasvas elusloomade väljaveidu 582 tuh. kr-lt 1,1

milj. kr-le (96,2%) — eeskätt enam ekspor- ditud sigade arvel. Toit- ja maitseainete väljaveidu tõusis 2,2 milj. kr-lt 2,8 milj. kr-le (27,2%) — peamiselt suurenenud kar- jasaaduste munade ja värskekala väljaveo tõttu. Toor- ja poolvalmisainete müük väl- listurgudele paisus 2,9 milj. kr-lt 3,5 milj. kr-le (22,7%) — suuremas osas enameks- porditud lina ja põlevkivisaaduste arvel. Valmissaaduste alal kasvas väljaveidu 1,8 milj. kr-lt 1,9 milj. kr-le (3,5%) — peamiselt suurenenud puutööstussaaduste — tähtsal määral vineeri ja toolipõhjade osas.

Toit- ja maitseainete väljaveidu püsib endiselt elavana — eeskätt karjasa- aduste, munade ja värske kala osas. Võrrel- des m. a. märtsiga kasvas või väljaveidu ko- gusest 791 tn-lt 925 tn-le (16,9%) ja või eest saadud rahasumma 1,3 milj. kr-lt 1,6 milj. kr-le (24,8%). Munade väljaveidu suu- renes 34 tuh. kr-lt 170 tuh. kr-le (400,0%), liha ja lihakauba 551 tuh. kr-lt 680 tuh. kr-le (23,4%) ning värske kala väljaveidu 39 tuh. kr-lt 82 tuh. kr-le (110,3%). Taga-

siminekut näitas vaid kartulite eksport väärtuselt (75,0%) ja šokolaadi ning kompekte väljavedu (55,1%).

Toor- ja poolvalmisaineist näitas suurem osa tõusu. Võrreldes m. a. märtsiga kasvas lina väljavedu 612 tuh. kr-lt 1,2 milj. kr-le (94,1%), bensiini 91 tuh. kr-lt 207 tuh. kr-le (127,5%), põlevkivi-öli 429 tuh. kr-lt 445 tuh. kr-le (3,7%), metsamaterjali 345 tuh. kr-lt 391 tuh. kr-le (13,3%) ja kunstsaarve väljavedu 101 tuh. kr-lt 126 tuh. kr-le (24,8%). Kuigi tselluloosi väljavedu kasvas koguselt 5,4 tuh. tn-lt 7,5 tuh. tn-le (39,1%), osutas tselluloosi eest saadud rahasumma peamiselt hindade languse tõttu tagasiminekut, (kahanedes 857 tuh. kr-lt 807 tuh. tuh. kr-le (5,8%).

Väliskaubanduskäive märtsis 1938.—1939.

Turnover of March Foreign Trade, 1938—39.

	Märts		1. I — 31. III		1938 = 100
	1939	1938	1939	1938	
	1000 kr. — In 1000 Kr.				
Väljavedu — Exports	9 394	7 509	25 273	20 149	125,4
Sissevedu — Imports	10 203	10 751	23 850	25 387	93,9
Käive — Turnover	19 597	18 260	49 123	45 536	107,9
Väljavedu ±					
Exports ±	+ 809	-3242	+1 423	-5238	
	1000 tn. — In 1000 Tns.				
Väljavedu — Exports	33	27	88	68	122,1
Sissevedu — Imports	33	48	81	90	90,0
Käive — Turnover	66	70	164	158	103,8

Valmissaaduste ekspordi tõusu põhjustas eeskätt vineeri ja toolipõhjade suurenemine väljavedu, kusjuures nimetatud ainete eksport kasvas võrreldes m. a. märtsiga 336 tuh. kr-lt 539 tuh. kr-le (60,4%). Juurdekasvu näitas veel puuvillase ja linase lõnga ning niidi väljavedu — sellest esimese eksport 381 tuh. kr-lt 450 tuh. kr-le (18,1%) ja teise 47 tuh. kr-lt 59 tuh. kr-le (25,5%). Ulatuslikumat tagasiminekut osutas paberi, puuvillase ja jämeda linaseriide väljavedu — neist ajalehe- ja trükipaberi väljavedu 115 tuh. kr-lt 47 tuh. kr-le (59,1%).

Sissevedu. — Imports.

Möödukas tagasimineku sisseveo poolel, mis esines k. a. jaanuaris ja veebruaris, jätkus ka märtsis, kusjuures langus toimus suuremas ulatuses teravilja ja väetiste osas.

Võrreldes m. a. märtsiga langes toit- ja maitseainete sissevedu 1,1 milj. kr-lt 746 tuh. kr-le (34,0%) — suuremjaolt vähemimporditud teravilja arvel. Toor- ja poolvalmisainete ost välisturgudelt kahanes 3,1 milj. kr-lt 2,9 milj. kr-le (6,0%) — peamiselt vähenenud väetiste impordi tõttu, kuna valmissaaduste sissevedu jäi peagu m. a. märtsi tasemele.

Kuigi valmissaaduste sissevedu jäi võrreldes m. a. märtsiga üldjoonis endiseks, osutas: tekstiiltootussaaduste, töötletud metallide ja jõe- ning töömasinate sissevedu tõusu ning põllumajandusmasinate ja riistade, metallkauba, puutöotussaaduste ja jalgrataste sissevedu langust. Nimetatud kaupadest suurennes tekstiiltootussaaduste sissevedu 886 tuh. kr-lt 1,0 milj. kr-le (15,2%), töötletud metallide 594 tuh. kr-lt 658 tuh. kr-le (10,8%) ja jõe- ning töömasinate (ka elektrimas.) sissevedu 732 tuh. kr-lt 1018 tuh. kr-le (39,1%). Samal ajal langes metallkauba ost välisturgudelt 847 tuh. kr-lt 529 tuh. kr-le (37,5%), põllumajandusmasinate ja riistade 633 tuh. kr-lt 511 tuh. kr-le (19,3%) ning transportvahendite sissevedu 872 tuh. kr-lt 815 tuh. kr-le (6,5%).

Toor- ja poolvalmisaineist langes võrreldes m. a. märtsiga väetiste sissevedu koguselt 18,7 tuh. tn-lt 12,4 tuh. tn-le (33,6%) väärtuselt — 1,3 milj. kr-lt 823 tuh. kr-le (36,2%). Petrooleumi sissevedu vähenes samal ajal 100 tuh. kr-lt 58 tuh. kr-le (42,0%). Tõususuunas liikunud aineist osutas ulatuslikumat juurdekasvu puuvilla ja villa sissevedu — esimese import 464 tuh. kr-lt 678 tuh. kr-le (46,1%) ja teise 106 tuh. kr-lt 130 tuh. kr-le (22,6%).

Toit- ja maitseainete sissevedu näitab tänava pidevat kahinemist — eriti teravilja ja loomasööda osas. Teravilja, mille sissevedu ulatus m. a. märtsis 326 tuh. kr-le, tänava märtsis ei veetud sisse. Loomasööda-ost välisturgudelt langes võrreldes m. a. märtsiga 79 tuh. kr-lt 13 tuh. kr-le (83,5%), heeringate 98 tuh. kr-lt 40 tuh. kr-le (59,2%), soola 27 tuh. kr-lt 14 tuh. kr-le (48,1%) ja suhkruimport 327 tuh. kr-lt 309 tuh. kr-le (5,5%).

Sisse- ja väljaveo tähtsamad ained. — Principal Commodities of Foreign Trade.

	Märts — March				1./I—31./III			
	ton.		1000 kr.		ton.		1000 kr.	
	1939	1938	1939	1938	1939	1938	1939	1938
VALJAVEDU — EXPORTS.								
	Üldse: — Total:							
I. Elusloomad (arv) — Animals, living (number)	33 331	26 824	9 394	7 509	83 835	67 743	25 273	20 149
II Toit-, maitseained ja joogid — Food Products, Stim. Bever.	*)11595	*)6 291	1 142	582	*)30797	*)18036	3 034	1 793
Sellest: — thereof:	2 983	2 530	2 835	2 238	9 764	10 104	7 424	6 161
Teravili — Corn	—	—	—	—	800	—	36	—
Kartul — Potatoes	10	86	1	4	1 815	4 691	130	324
Või — Butter	925	791	1 628	1 804	2 471	2 259	4 510	3 805
Munad — Eggs	3 695	720	170	34	4 681	582	219	41
	216	43	—	—	272	49	—	—
Liha ja lihakaup — Meat and Meat Products	500	408	680	551	1 107	932	1 438	1 202
Värsked kalad — Fresh Fish	156	74	82	39	476	247	273	128
Sokolaad ja kompvekid — Chocolate and Candy	20	52	22	49	123	167	117	156
III. Toor- ja poolv.-ain. — Raw a. Semi-Manufact. Materials	26 247	21 030	3 514	2 864	62 895	48 738	9 771	7 325
Sellest: — thereof:								
Toornahad — Hides undressed	81	68	127	127	204	180	358	358
Metsamaterjal — Timber Materials	5 537	4 508	391	345	12 748	9 038	800	782
Selluloos — Cellulose	7 525	5 411	807	857	17 597	15 894	2 081	2 497
Lina ja -takud — Flax and Tow	1 008	599	1 188	612	3 298	1 732	3 866	1 747
Bensini — Benzine	1 116	411	207	91	2 688	1 304	499	285
Põlevkiviõli — Shale-Oil	6 057	5 875	445	429	15 489	9 175	1 189	727
Kunstsarv — Artificial Horn	57	45	126	101	137	110	395	247
IV. Valmisasused — Manufactured Articles	4 091	3 264	1 899	1 835	10 206	8 881	5 040	4 870
Sellest: — thereof:								
Vineer ja -toolipõhjad — Plywood and Chair-backs	2 115	1 221	539	336	4 961	3 904	1 273	1 021
Pakkimispaaber — Wrapping Paper	162	170	40	64	611	418	161	183
Ajalehe- ja trükipaber — News-a. other Printing Paper	291	495	47	115	1 159	1 191	204	277
Puuv. lõng ja -niit — Cotton Yarn and Thread	1 65	150	450	381	419	386	1 168	1 082
Puuv. riie — Cotton Piece Goods	70	87	183	250	202	243	526	712
Linane lõng ja niit — Linen Yarn and Thread	28	22	59	47	67	72	144	154
Linane riie, jäme — Linen, coarse	31	35	66	71	116	89	240	183
Džuttriie ja -kotid — Jute Cloth and Sacks	115	112	65	64	374	388	206	190
Tsement — Cement	6	0	0	—	6	—	0	—
Tahvelklaas — Sheet Glass	399	407	55	58	1 087	693	156	92
V. Kallismetallid ja -kivid — Precious Metals and Stones	0	—	4	—	0	—	4	—
SISSEVEDU — IMPORTS.								
	Üldse: — Total:							
I. Elusloomad (arv) — Animals, living (number)	*) 3	*) 6	5	2	*) 5	*) 17	5	3
II Toit-, maitseained ja joogid — Food Products, Stim. Bever.	4 175	7 145	746	1 131	10 998	17 155	1 642	2 817
Sellest: — thereof:								
Teravili — Grain	0	2 100	0	326	126	5 713	16	786
Hearingad — Herrings	231	514	40	98	762	1 360	133	291
Sool — Salt	702	1 243	14	27	2 055	1 599	44	37
Suhkur — Sugar	2 207	2 065	309	327	5 696	5 421	775	834
Loomasööd — Animal Feedingstuffs	89	600	18	79	254	1 788	42	245
III. Toor- ja poolv.-ain. — Raw a. Semi-Manufact. Materials	23 341	29 072	2 867	3 050	52 496	57 345	6 965	7 043
Sellest: — thereof:								
Toortubak — Tobacco unmanufact.	62	58	112	104	177	176	319	317
Toornahad — Hides undressed	147	108	159	143	453	418	491	561
Džut — Jute	188	210	63	67	757	615	243	201
Puuvill — Cotton	650	454	678	464	1 863	1 388	1 930	1 491
Vill — Wool	42	32	130	106	111	69	323	280
Kivistisi ja koks — Coal and Coke	5 074	4 259	86	82	20 710	16 460	385	347
Petroleum — Petroleum	970	1 062	58	100	4 176	4 332	270	394
Bensini — Benzine	485	331	42	37	956	891	56	100
Väetised — Fertilisers	12 414	18 709	823	1 239	17 432	23 987	1 200	1 608
Vävel puhastamata — Sulphur unpurified	202	—	19	—	202	—	19	—
IV. Valmisasused — Manufactured Articles	6 839	6 621	6 503	6 545	17 856	15 779	14 770	15 448
Sellest: — thereof:								
Puuv. riie — Cotton Piece Goods	19	15	217	149	30	26	317	266
Linane lõng ja niit — Woollen Yarn and Thread	35	25	257	201	98	85	716	593
Kunstsilidõng ja -niit — Rayon Yarn and Thread	29	27	126	133	83	64	887	324
Raud ja teras — Iron and Steel	2 642	1 793	657	492	6 478	4 227	1 371	1 159
Põllumajandusmas. ja -riistad — Agricultural Machines and Implements	453	673	511	633	715	1 064	925	1 016
Jõu- ja töemas. (ka elektrimas.) — Power Engines and Ind. Machines (also Electric Generators)	401	259	1 018	732	694	853	1 917	2 312
Raud ja terastoruud ja n. liited — Iron and Steel Pipes and Joints	207	318	81	178	674	796	212	379
Raadioapar. ja n. osad — Radios and Parts	4	2	44	32	18	8	192	111
Autod ja autode šassiid — Motor-cars and Chassis	*) 141	*) 104	384	318	*) 235	*) 203	761	693
Jalgrattad — Bicycles	*) 3 484	*) 3 223	302	394	*) 4 589	*) 7 408	380	471
Kummi ja k. -kaup — Rubber and Rubber Goods	67	84	213	246	143	168	446	450
V. Kallismetallid ja -kivid — Precious Metals and Stones	0	0	82	23	1	1	268	76

*) Tukkide arv. — Number.

AASTA ESIMISE VEERANDI TULEMUSI. RESULTS OF THE FIRST QUARTER OF THE YEAR.

Kaubavahetus välismaaga arenes k. a. esimesel veerandil soodsalt. Kuigi väljavedu sel perioodil on tavaliselt võrdlemisi tagasihoidlik ja väliskaubandusbilanss aasta esimesel veerandil peagu eranditult passiivne, andis väljavedu tänavu suurenenud kaupade käive juures tubli ülejäägi. Väliskaubandusbilanss kujunes tänavu aasta esimesel veerandil 1,4 milj. kr. võrra aktiivseks — 5,2 milj. kr. passiivse bilansi vastu m. a. samal ajavahemikul.

Võrreldes m. a. esimese veerandiga kasvas kaupade käive 45,5 milj. kr-lt 49,1 milj. kr-le (7,9%), kusjuures on märgkimisväärne, et juurdekasvu põhjustas väljavedu, kuna sissevedu osutas samal ajal tagasiminekut. Väljavedu suurenes 20,1 milj. kr-lt 25,3 milj. kr-le (25,4%), kuna sissevedu langes samal ajal 25,4 milj. kr-lt 23,9 milj. kr-le (6,1%).

Väljavedu — Exports.

Ekspordi tegevus kujunes k. a. esimesel veerandil soodsaks. Väljavedu näitas tublit juurdekasvu, kusjuures tõus esines kõigil aladel — kuigi tõusu ulatuselt rõhuvad enamuses põllumajandussaaduste osas.

Võrreldes m. a. esimese veerandiga kasvas elusloomade väljavedu 1,8 milj. kr-lt 3,0 milj. kr-le (69,2%) — suurenenud elussigade eksporditõttu. Toit- ja maitseainete müük välisisturgudele kasvas 6,2 milj. kr-lt 7,4 milj. kr-le (20,5%) — peamiselt karjasaaduste ja värske kala arvel ning toor- ja poolvalmisainete väljavedu 7,3 milj. kr-lt 9,8 milj. kr-le (33,4%) — põhjustatud suurenenud liha ja põlevkivisaaduste ekspordist. Valmissaaduste väljavedu kasvas samal ajal 4,87 milj. kr-lt 5,04 milj. kr-le (3,5%) — enameksporditud puutööstussaaduste, keraamika ja muu mineraalkaupade ning mitmesuguse pudukauba arvel.

Toor- ja poolvalmisaineist osutas võrreldes m. a. esimese veerandiga hoogsat juurdekasvu liha, mõjustatud tähtsal määral soodsast konjunktuurist välisisturgudel — eeskätt paranenud lihahindade tõttu. Liha väljavedu kasvas koguselt 1732 tn-lt 3298

tn-le (90,4%), kusjuures linamüügist saadud mahasumma suurenes samal ajal 1,7 milj. kr-lt 3,9 milj. kr-le (121,3%). Tõusu näitab samuti põlevkivisaaduste väljavedu — ja seda liha kasvava tendentsiga. Nii suurenes bensiiniekspord 285 tuh. kr-lt 499 tuh. kr-le (75,1%) ja põlevkiviõli väljavedu 727 tuh. kr-lt 1189 tuh. kr-le (63,5%). Kuigi tselluloosi veeti välja k. a. esimesel veerandil koguselt 10,7% enam, vähenes müügist saadud rahasumma 2,5 milj. kr-lt 2,0 milj. kr-le (18,7%) — eeskätt tselluloosihindade loidvenemise tõttu.

Kaubarühmade osatähtsus väärtuselt I/I — 31/III 39 (%).

*Percentages of Separate Groups of Merchandises
According to Value I/I—31/III 39.*

	Väljavedu Exports		Sissevedu Imports	
	1939	1938	1939	1938
I Elusloomad — <i>Animals, Living</i>	12,0	8,9	0,0	0,0
II Toit-, maitseained ja joogid — <i>Food Products, Stim. and Bever.</i>	29,4	30,6	7,7	11,1
III Toor- ja poolvalmisained — <i>Raw and Semi-Manufactured Materials</i>	38,7	36,3	29,2	27,7
IV Valmissaadused — <i>Manufactured Articles</i>	19,9	24,2	62,0	60,9
V Kallismetallid ja -kivid — <i>Pre- cious Metals and Stones</i>	0,0	—	1,1	0,3
Kokku — <i>Total</i>	100	100	100	100

Toit- ja maitseaineist kasvas võrreldes m. a. esimese veerandiga välismaale müüdidu võikogus 2259 tn-lt 2471 tn-le (9,4%), kusjuures või eest saadud rahasumma suurenes samal ajal 3,8 milj. kr-lt 4,5 milj. kr-le (18,5%). Väärtuselt suhteliselt suurem juurdekasv näitab ühtlasi et või eest saadi tänavu tunduvalt paremat hinda. Munade väljaveo hooaeg algab tavaliselt aasta teisel veerandil, kuid tänavu võrdlemisi soodsate ilmade tõttu saadeti välisisturgudele 4,6 milj. muna, 0,3 milj. muna vastu m. a. esimesel veerandil. Peale nimetatud ainete kasvas veel liha ja lihakauba ning värske kala väljavedu, esimene 1,2 milj. kr-lt 1,4 milj. kr-le (19,6%) ja teine — 128 tuh. kr-lt 273 tuh. kr-le (113,3%). Tagasiminekut

osutas vaid kartulite (59,9%) ja šokolaadi ning kompvakkide (25,0%) väljavedu.

Valmissaaduste rühmas kasvas vineeri ja -toolipõhjade, puuvillalõnga ja -niidi, jämeda linase riide, džuuatriide ja -kottide ning tahvelklaasi väljavedu. Kahanenud on pakkimis-, ajalehe- ja trükipaberi väljavedu. Võrreldes m. a. esimese veerandiga kasvas vineeri ja toolipõhjade väljavedu 1,0 milj. kr-lt 1,3 milj. kr-le (24,7%), puuvillalõnga ja -niidi 1,0 milj. kr-lt 1,2 milj. kr-le (12,0%) ja jämeda linase riide väljavedu 183 tuh. kr-lt 240 tuh. kr-le (31,1%). Pakkimis-, ajalehe- ja trükipaberi väljavedu langes 440 tuh. kr-lt 355 tuh. kr-le (19,3%), puuvillariide 712 tuh. kr-lt 526 tuh. kr-le (26,1%) ja linase lõnga ning niidi väljavedu 154 tuh. kr-lt 144 tuh. kr-le (6,5%).

Sissevedu — Imports.

Sissevedu on võrreldes m. a. esimese veerandiga tõmbunud üldjoonis tagasi. Langust põhjustas esijoones vähenenud teravilja ja väetiste sissevedu. Võrreldes m. a. esimese veerandiga kahanes toit- ja maitseainete sissevedu 2,8 milj. kr-lt 1,8 milj. kr-le (34,6%) — peamiselt vähemimporditud teravilja ja loomasööda tõttu. Toor- ja poolvalmisaineid veeti sisse 6,97 milj. kr. väärtuses 7,04 milj. kr. vastu m. a. esimesel veerandil — seega 1,1% vähem — eeskätt kahanenud väetiste impordi arvel. Valmissaaduste ost välisriigidele langes 15,4 milj. kr-lt 14,8 milj. kr-le (4,4%). Põhjuseks on peamiselt vähenenud metallkauba ja transportvahendite sissevedu.

Valmissaaduste sisseveo tagasimineku põhjustajaks on tähtsal määral metallkauba, masinate ja transportvahendite vähenenud sissevedu. Teisalt suurenes töötletud metallide ja tekstiiltööstussaaduste sissevedu.

Võrreldes m. a. esimese veerandiga langes metallkauba sissevedu 2,1 milj. kr-lt 1,5 milj. kr-le (28%), põllumajandusmasinate ja -riistade 1,0 milj. kr-lt 866 tuh. kr-le (14,7%), jõu- ja töömasinate 1,85 milj. kr-lt

1,69 milj. kr-le (8,6%) ning transportvahendite sissevedu 1,6 milj. kr-lt 1,4 milj. kr-le (13,3%). Samal ajal kasvas töötletud metallide sissevedu 1,5 milj. kr-lt 1,7 milj. kr-le (14,9%) ja tekstiiltööstussaaduste sissevedu 2,1 milj. kr-lt 2,5 milj. kr-le (18,1%).

Toor- ja poolvalmisained, millede sissevedu jäi võrreldes m. a. esimese veerandiga üldjoonis endiseks, osutas üksikute ainete järgi siiski mõningaid muutusi. Langussuunas liikus: väetiste, petrooleumi bensiini ja toornahkade sissevedu, kuna kõik ülejäänud osutasid tõusu. Nii kahanes võrreldes m. a. esimese veerandiga väetiste sissevedu 1,6 milj. kr-lt 1,2 milj. kr-le (25,4%), petrooleumi 394 tuh. kr-lt 270 tuh. kr-le (31,5%), toornahkade 561 tuh. kr-lt 491 tuh. kr-le (12,5%) ja bensiini sissevedu 100 tuh. kr-lt 86 tuh. kr-le (14,0%). Tunduvat juurdekasvu osutas tekstiiltoorainete, — eriti puuvilla, villa ja džuuudi sissevedu. Puuvillaimport kasvas 1,5 milj. kr-lt 1,9 milj. kr-le (29,4%), villa 230 tuh. kr-lt 333 tuh. kr-le (44,8%) ja džuuudi sissevedu 201 tuh. kr-lt 243 tuh. kr-le (20,9%). Peale tekstiiltoorainete kasvas veel kivisöe ja koksli sissevedu — suurenes koguselt 16 450 tn-lt 20 710 tn-le (25,9%) ja väärtuselt 347 tuh. kr-lt 385 tuh. kr-le (11,0%).

Toit- ja maitseaineist osteti k. a. esimesel veerandil vähem kui m. a. samal ajavahemikul — eeskätt teravilja, loomasööta ja heeringaid. Võrreldes m. a. esimese veerandiga langes teravilja sissevedu 786 tuh. kr-lt 15 tuh. kr-le (98,1%), loomasööda 245 tuh. kr-lt 42 tuh. kr-le (82,9%), heeringate 291 tuh. kr-lt 133 tuh. kr-le (54,3%) ja suhkru sissevedu 834 tuh. kr-lt 775 tuh. kr-le (7,1%). Tõusu osutas vaid välismaise puuviljaimport. Värske puuvilja sissevedu kasvas 192 tuh. kr-lt 401 tuh. kr-le (108,9%). Veeti sisse: apelsine ja mandariine 1233 tn, 280 tuh. kr. väärtuses, banaane 55 tn 50 tuh. kr. väärtuses, sidruneid 213 tn 42 tuh. kr. väärtuses, viinamarju 15 tn 14 tuh. kr. väärtuses, õunu 15 tn 7 tuh. kr. väärtuses, pirne 11 tn 6 tuh. kr. väärtuses ja mitmesugust muud puuvilja 1,5 tuh. kr. väärtuses.

NISULEIVA KÜSIMUSEST.

QUESTIONS CONCERNING WHEAT BREAD.

Dotsent dr. med. M. Kask.

Viimastel aegadel on kerkinud teravalt päevakorda nisuleiva küsimus. Nisu on meil külluses, kuid selle kasustamine on suhteliselt väike ja nisujahusaaduste tarvitamine jätab soovida eriti lähtudes toitlusfüsioloogilist seisukohtadest. Seepärast vaatlemegi, mis siin on rääkida kaasa lähtudes tervishoiulisist ja toitlusfüsioloogilist seisukohtadest.

Toiteväärtuse seisukohalt ei ole praktiliselt olulisi vahesid tavalise rukkileiva, peenleiva, sepiku ehk nisuleiva ja saia vahel. Viimaste toiteväärtus on vahest 100—300 kalori võrra suurem kg kohta arvatult kui harilikul rukkileival. Kõigi nende leivasortide toiteväärtus kõigub 2000—2400 kalori vahel kg arvatult loomuliku aine kohta.

Ka toitainete sisalduse suhtes ei ole olulisi vahesid eelloetletud leivaliikide vahel: rasvasisaldus kõigub 0,5—1,0%, valkude sisaldus (tooraine kohta arvatult) 4—8% vahel, samuti ei ole olulisi vahesid süsivesikute sisalduses. Üldiselt sisaldavad nisuleib ja sai kuni 2—3% enam valku kui rukkileib. See räägib teatud määral nisuleiva kasuks, kuid olulise osa valgutarvidusest katab inimene ikkagi piima, juustu, munade ja lihasaaduste varal.

Mitmesuguste leivaliikide seeditavuses ei ole olulisi vahesid. Peenemad leivaliigid vahest on mõne protsendi võrra paremini seeditavad kui jämedamast jahust valmistatud leivaliigid, kuid see vahe ei ole kaugeltki nii suur kui üldiselt arvatakse. Täufel'i ja ka muude uurimuste järgi on nisuleiva seeditavus 80—90%, rukkileival 78—90%.

Seega ei ole toiteväärtuse ja seeditavuse poolest praktiliselt olulisi vahesid mitmete leivaliikide vahel.

Nisuleiva kasuks räägib aga happekraad. Nisuleiva ja saia happekraad kõigub 4—7 vahel, rukkileival aga 6—17 vahel. Minu ja dr. Paomees'i uurimuste järgi oli Tartus müüda-va rukkileiva keskmine happekraad 11,3. Enamik välismaa uurijaist ei pea soovitavaks, et leiva happekraad tõuseks üle 9. Rukkileiva kõrge happekraad on tervishoiuliselt vähesoovitav omadus. Meil on paraku palju neid, kes kannatavad mao- ja sooltehaavandite, mao-

mahlade liigse happesuse ja muude seedeteede häirete all. Kõikidel neil juhtudel on hapu rukkileib otse „mürgiks“. Igaüks teab, et seede-elundite häirete korral arstid eeskätt keelavad süüa haput leiba. Mul on mõningaid kahtlusi selle kohta, kas rukkileiva harilikult kõrge happekraad teatud määral ei aita kaasa eelnimetatud haavandite ja hädade tekkimisel. Igatahes oleks siin vajalikud lähemad teaduslikud uurimused. Happekraadi tõttu asuks sepik rukkileiva suhtes eelistataval seisukohal.

Mis puutub sepiku ja saia toitlusfüsioloogilisse väärtusse, siis siin ei ole absoluutselt mingit kahtlust selles, et sepik on kaugelt väärtuslikum kui sai. Üheks hüveks on juba see, et sepik sisaldab üle kolme korra enam toorkiudu ja umbes kaks korda enam mineraalaineid kui sai. Kuna saias on vähe toor-kiudu, siis saiasööjad kannatavad sageli kroonilise kõhukinnisuse all. Eriti oluline on aga, vahe sepiku, ja saia vitamiinisalduses. See nähtub järgnevaist kokkuvõttest:

Vitamiinisaldus 100 gr. kohta milligrammides.

	A	B ₁	B ₂	B ₆	C	D	E
Nisutera . . .	+	0,5—0,6	0,4	+	0	0	+
Nisuidu . . .	0,4	1,4—3,4	2	..	0	0	+++
Nisujahu 94% . .	+	0,2	0,1	..	0	0	+
Nisujahu 75% . .	+	0,1	+	..	0	0	..
Nisupütl . . .	0	0,02	+	..	0	0	..
Sepik 100% . .	+	0,2	0,24	+	0	0	+
Sepik 94% . . .	+	0,14	0,24	+	0	0	..
Sepik 75%	0,05	+	..	0	0	..
Sai	0	0,03	+	..	0	0	0
Rukkileib 100% +		0,22	0,4	..	0	0	..

Vitamiin A ei esine teraviljades olulistes kogustes, püüli pleegitamine hävitab selle aga täielikult. Teraviljades on aga tähtsad vitamiin B₁ ja B₂, need vitamiinid leiduvad peamiselt terakestas (kliides). Kui nüüd terakestad püülimise protseduuri juures eemaldatakse, sellega eemaldatakse ka need inimtoitluses väga olulised vitamiinid. Näit. 100%-line sepik sisaldab 7 korda enam vitamiini B₁ kui sai. Vitamiin B₂ kogus aga langeb veelgi enam. Andmeist selgub, et nisuidu on eriti rikas vitamiin B₁, B₂ ja ka vitamiin E poolest.

lest, seega on oluline, et nisuidu jääks jahvatuse juures alles. Püülimisel aga eemaldatakse see täielikult.

Nii peab uuema aja toitlusteadus saia vähemväärtuslikuks toitaineks võrreldes sepi-kuga. Lähtudes uuema aja toitlusteaduse seisukohtadest ei saa ka mingil tingimusel soovitatavaks pidada, et sepikujahule lisatakse juurde nisupüüli.

Mõnelt poolt väidetakse, et nisuleiba ei saa valmistada tavalisest nisujahust püüli lisanduseta. Maa perenaised naeravad seesuguse väite üle ja neil on täitsa õigus. Vajaliku oskusega saab täisväärtuslikust nisu-

jahust valmistada täiesti laitmatut sepikut, millel on ka tõeline sepiku, mitte aga tuim saepuru maitse, nagu meie seda leiame püüli lisandusega valmistatud sepiku, eriti aga vee-ga valmistatud saia juures.

Kokkuvõttes tuleb tähendada, et täisväärtuslik nisuleib omab võrreldes hapu rukkilei-vaga mõnesuguseid paremusi ja on toitlusfüsioloogiliselt kindlasti parem püüliga valmistatud nisuleivast ja eriti saiast. Seepärast võiksime väga hästi suurendada oma igapäevast nisuleivatartutust ja võiksime täie õigusega nõuda, et saaksime tõesti 100%-list nisuleiba.

PÖLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD

VÖITURG. — BUTTER MARKET.

Võituruseisundit iseloomustatakse üldiselt vaikisena. Meie võihinnaks noteeriti Manchestervis 117—119 š cwt s. o. 1 š cwt-lt kõrgemalt kui e. n. Ka Saksast saadav hind näitas väikest paranemist. Vastavalt hindade liikumisele ja väljaveetud võikoguste vahekorra kujunemisele üksikute turgude järgi noteeriti meie eksportvõihinnaks endine hind, s. o. 155 s. kg franko saatejaam. Tendentsid valkne.

Võitagavarade liikumine Inglises näitas märtsi II poolel vähenemist, kuid jäi k. a. aprilli algul siiski veidi kõrgemale tasemele kui m. a. samal ajal. Nii hinnati 8. IV võitagavarade seis Inglises 735 000 kastile m. a. sama aja 629 000 kasti vastu. 1937. a. samal ajal oli võitagavarade seis samuti

100 000 kasti võrra väiksem kui k. a. Seega võitagavarade suhtes võib võituruseisundit pidada normaalseks.

Võitoodang Uus-Meremaal püsib endiselt madalam kui m. a. Nii oli kontrollijaamadesse sissetulnud võikogus märtsis 21% madalam kui m. a. samal kuul. Käesoleva tootmisaasta (august-juuli) esimesel 8 kuul on võitoodang Uus-Meremaal näidanud 10% vähenemist võrreldes m. a. sama ajaga. Austraalias on võitoodang viimastel nädalatel näidanud suurenemist, kuna piimakarja söötmissolud on paranenud. Euroopa karjamajanduslikes mais näitab võitoodang hooajalist tõusu, mistõttu nende maade võipakkumine Inglises näitab suurenemist.

JUUSTUTURG. — CHEESE MARKET.

Juustuturuseisund maailmas näitab paranemist ja turg võtab kindlama ilme. Nii on Inglise turul kindel seisund ja hinnad näitavad vaid väikesi muudatusi. Juustuimport Inglisse oli märtsis 3% suurem kui m. a. Kindel on ka Saksa juustuturg ja nõudmine on elav eriti kõvade juustusortide järele. Kuigi minem on praegu hea, arvestatakse soojade ilmade tulekul tarvituse tagasiminekut. Hollandi juustuturul on raskusi. Tagavarad talvisest toodangust on suured ja kuna peetakse soovitatavaks tagavaru realiseerida su-

vise ja kõrgema kvaliteediga kauba turule ilmumise ajaks, tekitab see raskusi. Hinnad on seetõttu langenud kõigil juustusortidel.

Talinnas noteeriti 24. IV eksportjuustule, mis vanem kui 120 päeva, järgmised hinnad:

Šveitsi juust hinnati:

	Juusturatta raskus:	
	80 kg. ja üle	alla 80 kg.
12 A palli	120 s. kg.	110 s. kg.
13 B "	117 " "	107 " "
11 A "	118 " "	108 " "
11 B "	115 " "	105 " "
10 ABC palli	106 " "	106 " "

Siseturujuustu hinnaks noteeriti šveitsi juust 100—125 s. kg, hollandi juust — 95—105 s. kg, backsteini juust — 95—105 s. kg ja tilsiti juust 105—115 s. kg.

Konservjuust noteeriti rasvasisalduse järgi: juust, mille kuivaines on 35% rasva, 100—110 s. kg, 45% — 120—160 s. kg ja 50% rasvasisaldusega juustu hinnaks — 150 s. kg.

PEEKONITURG. — BACON MARKET.

Peekoniturul valitseb nõrk tendents. Eesti peekoni kõrgema sordi noteering Londonis langes 2 š võrra tsn-lt 83 š-le tsn. Võrreldes m. a. sama ajaga on praegune eesti peekoni hind Londonis 14 š ehk 15% madalam. Madalam hinnatase on tingitud suurenenud pakkumisest lisakvoote täitmisel.

Inglises kestab sigade arvu langus edasi. K. a. märtsi lugemisel oli sigu 3 428 000, kuna m. a. samal ajal oli sigade arv 3 735 000. Seega on sigade arv langenud 307 000 sea võrra ehk 8%. See asjaolu lubab eeldada,

TAPALOOMADE JA LIHATURG. — CATTLE AND MEAT MARKET.

M. n. võis märgata lihaturul üldist hinda-de langust. Lihahindade languse mõjustajaks on odavad kalahinnad, mistõttu elavam nõudmine kaldub viimasele.

Veiseliha hindades k. n. ei esinenud ni-metamisväärt langust, kuna nõrgemale nõudmisele vaatamata nõuti veiseist peagu endist hinda, kuid eeloleval nädalal võib karta mõne sendist langust, sest m. n. jää tublisti müümata endisi tagavamu.

Nädalal keskmiselt maksus suurmitügil veiseliha:

Suured pullid: rammusad 54—56 s. ja keskmised 54—62 s. kg.

Väiksemad pullid: rammusad 62—64 s., keskmised 60—62 s. ja lahjad 60—61 s. kg. Eluskaalu alusel maksti suuremaist pul-lest 31—33 s. ja väiksemaist pullest 27—30—32 s. kg.

Lehmad- ja härjad: nuumatud (pekkrammusad) 56—60 s. kg, rammusad 50—55 s., keskmised 44—48 s. ja lahjad 38—44 s. kg. Eluskaaluga vastavalt 19—25—33—35 s.

Mullikad: nuumatud (eluskaal mitte alla 300 kg.) 55—60 s., rammusad 51—55 s.,

Eksporditava šveitsi juustu eest saavad juustutööstused tihes riikliku juardemaksuga järgmist hinda:

	Juusturatta raskus:	
	80 kg. ja üle	alla 80 kg.
13 A palli	160 s. kg.	150 s. kg.
13 B "	147 " "	137 " "
11 A "	148 " "	138 " "
11 B "	135 " "	125 " "

et meile määratakse ka suvekuul peekoni lisakvoote Inglises.

K. n. maksavad eksporditapamajad peekon-sigade eest endiselt järgmisi hindu:

Tapakaalud	1. sort	2. sort	3. sort	4. sort
60—72 kg.	92	87	Siseturu hinnad	
55,5—59 "	87	83		
72,5—75 "	87	83		
75,5—80 "	83	79		

Elussigade hindadeks noteeriti:

100—120 kg. raskused	61 s.	eluskaalu-kg.
121—160 " " "	67 " "	" "
üle 160 " " "	61 " "	" "

keskmised 50—52 s. ja lahjad 40—45 s. kg. Eluskaaluga 22—27—32—35 s. kg.

Vasikate pakkumine keskmine. Nõudmine tagasihoidlik. Tendents selgusetu. Ta-

PÖLLUMAJANDUSLIK VÄLJAVEDU. EXPORTS OF AGRICULTURAL PRODUCTS

	Nädalas		1939. a.	1938. a.	1937. a.
	17./IV 23./IV 1939	10./IV 16./IV 1939	1./I kuni 23./IV	1./I kuni 24./IV	1./I kuni 25./IV
VÕI (tonni) Butter (tons)	235,7	205,8	2927,4	2697,0	2482,9
Sellest: Saksa	120,9	64,3	1246,8	856,4	1127,2
Inglisse	109,3	141,5	1654,1	1835,9	1180,4
MUNAD (tuh. tk.) — Eggs (1000)	640	720	6838	1913	16
Sellest: Inglisse	252	432	8641	1337	—
Saksa	144	288	2397	504	16
PEEKON (tonni) — Bacon (tons)	84,9	77,2	906,7	651,4	633,3
LINA (tonni) Flax (tons)	96,1	123,4	3617,0	2092,8	3216,1
Sellest: Inglisse	40,6	40,6	2106,0	1154,4	1007,0
Belgiasse	—	—	—	—	140,8
Soome	14,8	—	154,4	107,9	102,8
Saksa	40,5	113,4	779,3	4,9	1241,6
Prantsusse	—	—	172,3	319,9	522,1

petud vasikad ühes nahaga maksusid: nuumatud 55—65 s., rammusad 47—52 s., keskmised 40—45 s. ja lahjad 35—40 s. kg. Eluskaalu järgi 26—31—37—45 s. kg.

Eksportlambaliha noteering on juba mõnda nädalat püsinud ühtlasel tasemel, s. o. makstakse vastavalt liha headusele 110—115 s. kg. Eluskaalu järgi franko saatejaam

46—49 s. kg. Siseturul maksus lambaliha 50—60 s. kg.

Sigade pakkumine keskmine. Nõudmine alla keskmist. Tendents eelolevaks nädalaks selgusetu. Tapetud sead maksusid järgmiselt: noored- ja peekonkaalulised 75—78 s., rasvasead 71—74 s., lihasead 70—73 s. ja vanad emised 65—70 s. kg. Eluskaalu alusel 57—60 s. kg.

TOORNAHKADE TURG. — RAWHIDE MARKET.

Toornahkade turul püsib juba pikemat aega kindel tendents. Toornahkade hindade noteerimiskomisjoni koosolekul Börsikomitee juures 19. IV s. a. noteeriti toornahkade hinnaks franko vastuvõtupunkt 24.—30. IV s. a. järgmiselt:

Veisenahad, värsked I sort 70 s., II sort 63 s. ja praaknahad 50 s. kg; soolatud nahad I sort 82 s., II sort 74 s. ja praaknahad 60 s. kg. Tendents kindel.

Vasikanahad, kuivad I sort kerged, värskelt kuni 3,5 kg, kr. 3,50 tk., II sort värskelt, raskemad kui 3,5 kg. kr.

1.10 kg, ja III sort praaknahad kr. 1.75 tk. Tendents kindel.

Lambanahad, I sort OJ kr. 3.35 tk., II sort J kr. 3.00 tk., III sort L kr. 2.25 tk., IV sort K kr. 1.75 tk. ja V sort praaknahad kr. 0.60 tk. Tendents kindel.

Hobusenahad I sort soolatud 17 kg ja üle ning värsked nahad 20 kg ja üle kr. 11.00 tk., II sort soolatud alla 17 kg ja värsked nahad alla 20 kg kr. 8.00 tk. ja III sort praaknahad kr. 5.00 tk. Tendents kindel.

KANAMUNATURG. — EGG MARKET.

Kanamunahindade kujunemises võis välisurul märkida, m. a. paranemist. Eesti kanamunade hinnaks kujunes Inglises 9 š 120 tk. (15,5 lb) e. n. 8/6 š d vastu. Vastavalt välisuruseisundi muutusele tulnuks meie eksportmunade hinnaks noteerida 62 s. kg, e. n. 55 s. vastu s. o. 7 s. kg kohta kõrgemalt. Kindlustatud hinna tõttu noteeriti eksportmunade hinnaks 70 s. kg ja siseturumunade hinnaks 60 s. kg franko kogumispunkt.

Kanamunaturuseisundi kujunemises võis k. a. aprillis märkida teatavat erinevust võrreldes eelmiste aastate sama kuude hin-

dadega. Tavaliselt aprillis kanamunahinnad nõrgenevad, kuna k. a. hindade tase on liikunud tõususuunas. Nimetatud nähtus näib olevat põhjustatud peamiselt ilmastikuoludest. Märtsis oli teatavasti soe ilmastiik, mille tagajärjel kanade munatoodang suurenes enam kui seda hooajaliselt võis loota. Selle tagajärjel suurenes pakkumine ning hindade tase langes tunduvalt. Käesoleval kuul esineb munatoodangu arengus teatav seisak, milline uuesti soodustas hinnatõusu. Seetõttu näib olevat ka tõenäoline, et munahinna madalseis välisurul saavutati juba k. a. märtsis.

PIIMATURG. — MILK MARKET.

Piima järele nõudmine endiselt väike. Piimahindade noteerimiskomisjon noteeris 24. apr. Tallinna kohta piima hindadeks: I valiku rööskpiim müügil piimakauplustele 11 s. l. ja müügil piimatööstustele 10 s. liiter. II valiku rööskpiim müügil piimakauplustele 9 s. l. ja müügil piimatööstustele 8 s. l. Piima pakkumine

endiselt suur ja osa piima jääb talupidajatel üle. Ilmade soojenemisega on oodata piimatarvituse tõusu. Nõmmel maksab praegu piima liiter 10 senti, ka osa Tallinna kauplusi maksab liitrist 10 senti.

Väikemüügil maksus piim piimakauplustes möödunud nädalal senti liiter:

	I valik		II valik	
	pudelites	lahtiselt	pudelites	lahtiselt
Tallinnas	16—18	—	18—15	12
Tartus	16—17	13	—	10
Narvas	15	13	—	11
Pärnus	16—18	12	—	11
Valgas	15	—	—	10
Rakveres	15	—	—	10
Viljandis	15	—	—	11

Nagu toodud andmeist näha müüvad piimakauplused Tallinnas II valiku piima 12 s. liiter ja ostavad 9 sendiga, seega vahekasu 3 senti liitrit. Varemalt arvestati piima liitrit vahetasu 1 sent. Suvel piimamääruse kehtimahakkamisega tõsteti vahetasu 2 sendile. See vahetasu on olnud viimasel ajal ka niisugusel aastaajal, kus piimakauplustes piimajahutamiseks jääd tarvis ei olnud.

TERAVILJATURG. — GRAIN MARKET.

Euroopa mais on seniste teadete järgi talinisu kasvupind suurem kui m. a. Saksas 4,6%, Bulgaarias 5,3%, Itaalias 4,0%, Lätis 8,0%. Teiste euroopa maade kohta vastavad andmed puuduvad, kuid arvatavasti ei vähenenud ka neis kasvupinnad. Talv on aga mitmel pool tublisti talinisuoraseid rikkunud ja neid tuleb asendada suviviljaga. Prantsuses arvatakse rikutud talinisuoraste pindu mõnes departemangus tõusvat 30%-le.

P.-Am. Ühendriiges on talinisuoraste seisund hea, kuid kasvupind on väiksem kui aasta varemalt ca 18% ja praegust kasvupinda võib arvata 18,69 milj. ha-le. P.-Am. Ühendriigi talinisu kasvupind ei ole ainult väiksem m. a.-st vaid ka 1933—1937. a. keskmisest kasvupinnast 8,2%.

Rukkikasvatuse kohta on teated väga mitmesugused. Üldiselt kujuneb tänavu rukki kasvupind vist väiksemaks kui aasta varemalt, kuna Saksas, kui suurimas rukkikasvatajas maas, on rukki kasvupind tublisti väiksem kui aasta varemalt. P.-Am. Ühendriiges on rukki kasvupind ca 7,5% suurem kui m. a. Käesolevate andmete järgi näib, et tänavu Euroopas on rukkikasvatusest püütud minna üle nisukasvatusele ja Ameerikas vastupidi — nisukasvatusele rukkikasvatusele.

Maailmaturgudel näitasid nisuhinnad m.n. tõusu. Chicagos 9,75 kr-lt—9,80 kr-le ja Winnipegis 8,58 kr-lt—8,63 kr-le.

Rukkiahinnad jäid enamvähem e. n. tase-

LINATURG. — FLAX MARKET.

Nädal tagasi tõstsid müüjad linahinda. Ja kuigi praegu tehinguid on vähe, peetakse seisundit õige kindlaks.

Nagu teatatakse, on Läti linamonopol müütnud Rootsi 300 tn lina hinnaga £ 48

mele, Chicagos näitas rukkiahind väikest langust 6,36 kr-lt per kv 6,30 kr-le ja Winnipegis jäi e. n. tasemele 6,14 kr per kv.

Maisihind näitas tõusu e. n. 7,26 kr-lt 7,43 kr-le per kv.

Sisemaa linnade turgudel näitasid teraviljahinnad paiguti kõvenemistendentsi. Viimasel ajal on siseturul loomasöödaviljade ja valmis loomasööda kaubanduses märgata suurt elevust. Riigi jõusööda läbimüük oli senini 7 238 tn, sellest karjasööta 5 631 tn ja sigadesööta 1 607 tn. Riigi Viljasalv pidi 15 aprillist jõusööda tellimiste vastuvõtmise lõpetama, kuid hiljem läks korda siseturult osta ca 100 tn sojatangu, mis võimaldab valmistada 300 tn karjasööta, kuid ka see partii on müüdnud. Vabariigi Valitsus kinnitas ka nn. uue jõusööda koostise. Senine karjasööt sisaldas 50% rukist, 30% sojatangu ja 20% linaseemnekooke, kuna uueks koosseisuks on määratud 50% rukist, 40% linaseemnekooke ja 10% nisukliisid. Endine seasööt sisaldas 80% rukist, 10% otra, 5% kalajahu ja 5% ristikeheinajahu. Uus seasööt sisaldab 85% rukist, 10% otra ja 5% ristikeheinajahu. Uued jõusööda koostised on valgusisalduselt küll nõrgemad endisist, kuid karjale siiski otstarbekohased. Et uued jõusööda koostised on pisut valgukehvemad endisist, on alandatud ka nende hinda. Uue koosseisuga karjajõusööda hinnaks on 11,75 s kg senise 12 s asemel ja seasööda hinnaks 10 s senise 10,5 s asemel. Koti hinnaks on endiselt 0,5 s jõusööda kg-lt.

kullas tonnilt fob. Livonia R sordi alusel. See hind vastab £ 87—£ 88 cif. Inglise idasadamad. Peale selle on teada, et Leedu on müütnud Saksa 1500 tn hinnaga £ 46 kul-

las Oberkurisch R sordi alusel £ 40 kullas kasteleo S/12 takule fob.

Linahinnad Šotis.

	19. IV 39.	12. IV 39.
Võru-Petseri R	£ 85 —86	£ 84—85
Pärnu ülepuhastatud R	£ 84 —85	£ 83—84
Pärnu takk I sort	£ 57 —58	£ 57—58
Läti Livoonia R	£ 85.10—86	£ 84—85

Ka Šoti linaturg näitab oma noteerimis- guis väikest hindade kõvenemistendentsi. Ühtlasi tuleb tähendada, et Läti linahind on jälle noteeritud meie omast kõrgemalt.

Meie linasaagist on suurem osa realiseeritud ja seepärast tegevus siseturul on vaikne. Kuigi viimasel nädalal elavamast ostu- huvi oli märgata on turule toodavad lina- kogused väikesed.

Lääne-Euroopa linakasvatatajais mais on lina juba külvetud. Viimasel nädalail oli seal ilm ihus, mis küllvi igati soodustas.

KARTULITURG. — POTATO MARKET.

Kartulite kokkuvõtmine randades kestab edasi. M. n. olid juba mõned purjekad Lääne rannas valmis sõiduks Rootsi. Viru rannas laadivad praegu soomlased. M. n. hinnad näitasid veidi tõusu, umbes 25 s. kv kohta. Tallinna eksportörid ostavad raud- teejaamades praegu ka kartuleid, kuid kok- kutoomine on tagasihoidlik, sest Viru rannas makstavad hinnad on veidi kallimad kui r- jaamades.

Piiritusvabrikulist lõpetas enamus töötä- mise. Praegu on veel tegevuses umbes 20 vabrikut, kellel kartulite tagavarad on juba varem ostetud valmis.

Tärglisvabrikud, kus vahepeal töö seisis, on uuesti alustanud tärglisevalmistamist.

AEDVILJATURG. — VEGETABLE MARKET.

Aedviljaturul püsisid hinnad peagu e. n. tasemel. Värsket aedvilja, eriti rediseid ja salatit on müügil rohkesti. Vähevõitu on müügil värsket kurki. Üldiselt on siiski värse- ke aedviljahind veidi madalam kui m. a. samal ajal. Porgandi ja värse peakapsa hind näitab kerget tõusu. Rohkesti pakutakse apelsine.

Tallinna turul maksusid jaemüügil 24. IV:

KALATURG. — FISH MARKET.

M. n. kalastus andis rahuldaval kogusel eksporthaugi ja -ahvenat, kuna koha- ja lati-

Praegu ei ole küll veel kokkuvõtteid kasvu- pinna kujunemise kohta, kuid k. a. kasvu- pinda hinnatakse siiski märksa suuremaks kui see oli m. a.

Linahindade noteerimiskomisjoni koos- olekul Tallinna börsil 21. IV k. a. noteeriti linakokkuostuhinnad riikliku standardsorti- de alusel franko kokkuostja ladu kg-lt s.

Võru- ja Peterimaal Mujal Eestis

R	133	131
HD	124	122
D	115	113
OD	106	104
LOD	97	95
H	88	86
Takk I sort		86
" II "		76
" III "		66
Ehitustakk		15—20

Tendents: vaikne.

Põllumeestele makstakse kartulist sama hin- da, mis piiritusvabrikudki maksid: 13—15 s. tärglise kg. Kuna m. a. kartul oli võrdle- misi tärgliserikas, keskm. üle 20%, siis põllumehed saavad enamuses üle kr. 3.00 kv-st.

Kartulihindade noteerimiskomisjoni koos- olekul 24. IV. 39. noteeriti Börsikomitees järgmised hinnad:

1. Söögikartul: raudteejaamades kr. 3,20 —3,40 kv. Viru rannas kr. 3,50—3,75 kv. Lääne rannas kr. 3,00 kv.
2. Tööstuskartul tärglisevabrikuis: 13— 15 s. tärglise kg.
3. Ssemnekartul kr. 3,50—4,50 kv. Ten- dents püsiv.

Üunad, kodum.	s. kg.	Spinat	s. kg.
Üunad, välism.	55—120		200—250
Jõhvikad	150—160		s. tk.
Sibul, vene	35—40	Apelsinid	10—20
Peakapsas	20—25	Sidrunid	7—8
Peet	35—45	Kurgid, värsk.	75—100
Porgand	25	Kurgid, hapend.	2—4
Kaalikas	15	Kurgid, marin.	5—7
Rabarber	20—25	Rohel. sibulad	5
Salat	15		s. kimp
	100—150	Redised	7—15
	120—150	Murulauk	5

kasaak kujunes nõrgaks, mistõttu kalakauba väljavedu arenes ka vastavalt toodangule.

Nädala kestel veeti välja kala ja kalakau-
pu 47 000 kg, sellest haugi 33 050 kg, koha
3700 kg, ahvenat 7100 kg, latikat 2300 kg ja
kalakonserve 850 kg.

Haugi läks Poola 17 250 kg, Rootsi 5400
kg, Soome 5600 kg, Prantsusse 2350 kg, Ing-
lisse 2100 kg, Šveitsi 350 kg.

Haugist maksti rannikul 25—27 s. kg.

Koha eksporditi Rootsi 3000 kg,
Poola 350 kg, Šveitsi 350 kg.

Pärnu lahe kalastus andis 2840 kg koha ja
Peipsi — 860 kg.

Peipsi rannikul maksti 75—80 s kg ja
Pärnu lahe kohast — 60 s. kg.

Latikat eksporditi Soome 1200 kg ja Poo-
la 1200 kg. Latikale on välismaal suur nõud-
mine, hinnad rannikul 30—35 s kg.

Siseturukalakaubanduses valit-
ses elav tegevus, sest tavalisi kalasorte tuli
müügile rohkesti hinnad rahuldavad.

Haugi müügil suures koguses ja valikul
30—45 s. kg. Värsket ja elus ahvenat müü-
di 30—50 s kg, sisevete ahvenat 15—30 s kg.
Rohkesti toodi müügile meretinti Pärnust.
Tallinna turul realiseeriti päevas kuni 5000
kg müügihinnaga 18 s kg. Laupäeval toodi
müügile kuni 8000 kg, mistõttu müügihind
langes 15 s kg.

Koha vähe, I valiku kohast maksti 110—

130 s kg, II valiku — 80—100 s kg. Angerja-
saak väike, mistõttu ka angerja väljavedu ei
olnud, siseturul püsivad hinnad 200—320 s. kg.

Räimekaubandus muutub järjest
elavamaks. Räämi tuleb müügile juba suure-
mais koguseis. Räämehind püsis nädala algul
25 s kg, kuid nädala lõpul toodangu suurene-
misega langes hind 18 s kg ja laupäeval ko-
guni 15 s kg. Räämi toodi müügile nii lähe-
maist randadest kui ka kaugemalt — Puise-
st, kus kalureile maksti 110 s mõõt (8 kg).

Narva turul müüdi räämi 17—20 s. kg,
Tartu kalahallis 25—30 s kg.

Kilusaak nõrk, mistõttu kiluhind pü-
sib endisel tasemel 28—30 s kg.

Lestasaak näitab paranemist. Müügihind
langes 35—40 s kg.

Müügil rohkesti turski, hinnad madalad,
terve kalana 7—10 s kg, üksikul juhul müüdi
ka 5 s kg; lõigatult 10—15 s kg.

Kalakauba-hindade noteerimiskomisjo-
ni koosolekul 24. IV k. a. noteeriti järgmised
värskekala kokkuostu hinnad:

1. Koha, värske ekspordikõlblik alates 38
sm pik. — 65 s kg fr. rannik. Tendents kindel.
2. Haug, värske ekspordikõlblik valik 1—3
kg — 28 s kg fr. rannik. Tendents nõrk.
3. Latik, värske ekspordikõlblik valik: alates
800 g — 35 s kg fr. rannik. Tendents rahulik.

INFORMATSIIONI OSA

EESTI PANGA NÄDALAARUANNE.

Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return,

AKTIVA

15. aprillil 1939. a.

PASSIVA

1. Kattevara: — <i>Reserve:</i>					
kuld: rahas ja kangides	40 855 185,70				
välisraha	18 632 913,56				
2. Vahetusraha — <i>Subsidiary Cots.</i>	1 233 249,01				
3. Sisevõlakid: — <i>Home Bills:</i>					
kaubavekelid	10 266 660,04				
põllumajandusl.	1 736 606,85				
metsatööstusl.	28 102,68	12 031 069,57			
4. Laenud: — <i>Loans and Advances:</i>					
valitsusele	—				
teistele *)	13 297 918,03				
5. Kinnis- ja vallasvara — <i>Immovable</i>					
<i>Property and Equipment</i>	8 457 721,25				
6. Muud aktivad — <i>Other Assets</i>	80 887 964,64				
		120 395 972,36			
					120 395 972,36

Kattevara vahetõrj jooksvate kohustustega: } 65,39%
Proportion of Reserve to Current Liabilities: }

*) Selles summas Vab. Val. poolt garanteeritud laene Kr. 804 140,33
Includes Ekr 804 140,33 guaranteed by the Government.

JUHATUS.

VÄLISMINISTEERIUMI VÄLISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED

SOOME.

Või väljaveopreemiade vajalikkus Soomes.

Necessity of Butter Export Premiums in Finland.

Soome Panga peajuhataja R. Ryti analüüsis väljaveo juurdemaksude küsimust ühe või teise kauba suhtes avaldas eriti või väljaveo toetamise asjus järgmisi mõtteid.

On kahtlemata vastumeelt mõelda, et või väljavedu võidakse kestvalt teostada ainult preemiade varal, seepärast tekib küsimus, kas või väljavedu nüüdseis oludes on rahvamajanduslikult pooldatav. Kui või eksportpreemiat ja kodumaist hinnatuge võidakse arvestada keskmiselt 20% välismaalt saadavast hinnast, ei ole see toodang rahvamajanduslikult vähemtulukas kui paljude muude alade toodang, mille hindu toetatakse kodumaal umbes samal määral. Pidades silmas, et või on kõrge väärtusega toode, mille tootmiseks kasutatakse peamiselt kodumaist toorainet ja mille turustamine nüüdisaja rahvusvahelises olukorras on eriti tähtis mõjustab see asjaolu või väljaveo kasulikkuse otsustamist võrreldes muude kaupade väljaveoga.

Võihinna ja väljaveo küsimust tuleb liita sotsiaalse küsimusega, mille järele võitodangu toetamise abil toetatakse väikekohapidajaid põllumehi, kes moodustavad soome rahva suurima osa elanikkonnast ning kes suuremosalt elab karjamajandustoodangu

abil, saades oma rahalise tulu peamiselt sellest. Võitootmise asendamine põllutoodanguga ei ole mõeldav, sest võitootmine toimub suurelt osalt neis piirkonnas, kus põllumajanduslikud eeldused looduse poolt on piiratud. Rahvusvahelise kaubanduse seisukohalt tõusevad Soomes viljakasvatuskulud kahekordseiks maailmaturuhindadega võrreldes, kuna võid võidakse toota Soomes siiski nõnda, et kulud ületavad maailmaturuhinna ainult $\frac{1}{5}$. Praegu kavatakse meil suhkrutoodangut suurendada, kuigi suhkru tootmiskulud on umbes 5 korda kallimad võrreldes maailmaturuhindadega. On tähendatud, et välismaile makstakse jõutoidu eest umbes sama summa, mida võist saadakse välismaalt, kuid unustatakse, et võitoodangust müüakse välismaale ainult 10%. Või eksportpreemiaks makstav rahamäär, mis tuleb riigikassast, on võrdlemisi tagasihoidlik selle kõrval, mida tarvitajad on sunnitud maksma muul toodangualadel tollide kaitsel tõstetud hindade näol tootmispreemiaks otse tootjale ilma riigikassa vahetalitusest. Vahe on ainult selles, et osa võitootmispreemiaid makstakse tootjale väljaveopreemiade näol valitsuse vahetalitusel ja üldisest maksustamisest kogutud varadest.

Soome kaubandusdelegatsiooni külaskäik Inglisse.

Visit of Finnish Trade Delegation to England.

Londoni kaubanduskoja Soome-Inglise sektsiooni kutsel sõitis neil päevil Inglisse 40-liikmeline soome nimekamate majandustegelaste delegatsioon. Sõit on mõeldud vastukülaskäiguks eelmisel suvel asetleidnud inglise majandustegelaste külastusele Soome. Külastusajal kavatakse jätkata nõupidamisi Soome-Inglise kaubavahetuse arendamise üle ja eeskätt soovatakse leida võimalusi inglise kaupade suuremaks mahutamiseks

Soome turule, kuna väliskaubandus on liiga suurel määral aktiivne Soomele.

Delegatsiooni sõidukavas on ka Inglise tööstuskeskuste — Manchesteri, Liverpooli, Leedsi, Bradfordi, Sheffieldi ja Birminghami külastamine. Londonis on korraldatud vastuvõetud delegatsioonile, mille eesotsas on dr. Henrik Ramsay, kaubanduskoja, Briti valitsuse jne. poolt.

ITAALIA. Majanduslikud tagajärjed Albaania liitumisel Itaaliaga.

Economic Consequences of Annexation of Albania by Italy.

Albaania pindala on 27 539 km² ja rahvaarv ca 1 100 000 (1930. a. rahvaloenduse andme-

tel: 1 003 068); rahvastiku keskmine tihedus seega 36 inimest km²-le. Kuna Itaalia rah-

vastiku keskmine tihedus 139,7 inimest km², võiks Albaania absorbeerida ligi 2 850 000 inimest liiga tihedalt asustatud maa-aladelt Itaalias.

Albaania saaduste alal on Itaaliale tähtsaim Albaania kiviõli Itaalia endisest kontsessioonist (pindalaga 164 000 ha) Devoli rajoonis. Itaalia andmete järgi algas Albaania kiviõli nimetamisväärt tootmine 1935. a. lõpul (1934. ja 1935. a. toimusid peamiselt ottingud ja uurimused).

Devoli kiviõlitoodang: 11 kuul	1938	110 000 m ³
" "	1937	93 030 "
" "	1936	51 140 "
" "	1935	18 120 "

Itaallaste kalkulatsioonil võib toodang uute puurimistega tõusta 300 000 tn-le aastas (1938. a. vedas Itaalia toorkiviõli sisse 1 474 170 tn 428,7 milj. liiri väärtuses; sellest Albaaniast 65 313 tn 16,1 milj. liiri väärtuses. 1939. a. esimesed 2 kuud näitas suurt toorkiviõli sisseveo tõusu Albaaniast — 25 048 tn 6,3 milj. liiri väärtuses 12 069 tn vastu 3,2 milj. liiri väärtuses 1937. a. esimesel 2 kuul).

Albaania kiviõli erineb tavalisest kiviõlist oma asfaldilise baasiga ja suure väävlisisaldusega, mistõttu bensiniitoodang destillermise teel moodustab ainult ca 13% destilleerivast kogusest ja pirosceissioni 40%. Kuid Milano polütehnikumi kütteainete-osakonna katsel osutus, et albaania kivisööle võib kohaldada hüdrosatsiooniprotsessi, mille juures bensiniitoodang tõuseb 80%-le. Nende katsete järele asutas valitsus Montecatini kontserniga „Rahvusliku Ettevõtte Kütteainete hüdrosatsiooniks“. Ettevõtte vabrikud Baris ja Livornos, millised algasid tegevust nov. 1938, võivad toota albaania kiviõlist 340 000 tn bensini aastas, millest üle 100 000 tn on lennukibensiin.

Bensini vedas Itaalia 1938. a. üldse sisse 98 701 tn 67,2 milj. liiri väärtuses 260 729 tn vastu 141,6 milj. liiri väärtuses 1937. a. Bensini sisseveo suur langus 1938. a. oli tingitud bensiniitootmise tõusust kiviõlist Itaalias, mistõttu ka toorkiviõli sissevedu näitas 1938. a. suurt tõusu (1 474 170 tn-le 428,7 liiri väärtuses 935 868 tn vastu 283,3 milj. liiri väärtuses 1937. a.).

Devoli kiviõliväljaku ja Uji i Ftöföt'i sadama vahele Valona juures on ehitatud toru-

liin 74 km pikk, mille läbilaskevõime on 1000 tn päevas. Albaania lähedus Itaaliale (80 km lähemate sadamate vahel) vähendab tunduvalt Albaania kiviõli veokulusid.

Peale kiviõli omavad maapäuevarandusist Albaanias tähtsust bituumid (Selenizza rajoonis), ligniidid (eriti Koritsa rajoonis) ja vaseärts (Mirdizia rajoonis).

Arenemisvõimalusi omab põllupidamine Albaanias. Kogu Albaania pindalast on kultiveeritud maad ainult ligi 15%. 85% on heinamaade, metsade ja harimata maa all. Põllutõõviisid olid primitiivsed; masinaid ei tarvitatud. Peaviljusalad olid mais, nisu, oder ja kaerad, Elbassano ja Delvino rajoonis ka riis. On võimalus nisukasvatuspindala suurendada ja nisutoodangut ha-lt tõsta tunduvalt. Albaania omab seega Itaaliale tähtsust ka autarkia saavutamisel nisu alal.

Oliivikasvatusest oli levinud, kuid õli oli mihuseit halb primitiivsete valmistusviiside tagajärjel. Värsked oliivid ja kopra moodustavad tähtsa väljaveokauba Albaanias.

Väga levinud on tubakakasvatusest eriti Skutari, Elbassani ja Berat'i rajoonis. Tubakavabrikute arv on näidanud viimasel ajal suurt tõusu.

Apelsinide, sidrunite ja seeditrikasvatusest on levinud Valona, Chimara ja Elbassoni rajoonis.

Karjakasvatusest on levinud kogu maal. Mõni aeg tagasi avaldatud statistika järgi tõusis lammaste arv 1½ milj., sarvloomade arv 700 tuh., hobuste ja muulade arv 300 tuh. ja sigade arv mõnekümne tuhandeni.

Arenenud on juustutööstus 13—15 tuh. kv toodanguga aastas, milline peagu kõik läks Ühendriigesse. (Itaalia ise on juustu eksportija: väljavedu 1938. a. 171 269 kv., 171,9 milj. liiri väärtuses, millest suurem osa läks ka Ühendriigesse — 102 575 kv. 103,6 milj. liiri väärtuses).

Nahad moodustavad tähtsa väljaveokauba Albaanias, kuna Itaalia seevastu veab nahku suurel määral sisse. Nahkade sissevedu Itaaliasse 1938. a. oli 235 889 kv. 189,8 milj. liiri väärtuses, sellest Albaaniast 11 246 kv. 14,4 milj. liiri väärtuses. 1939. a. esimest kaks kuud näitas nahkade sissevedu suurenemist Albaaniast.

Tööstus on Albaanias arenemata.

Tähtsamaiks osutuvad tööstusharud, milised on seotud põllumajandusega: oliivõli, juustu- ja õllevalmistamine, alkoholi tootmine ja nahkade parkimine. Koritza's on auruveski moodse seadisega; auruveskid on veel Durazo's. Valona's on soola tootmisettevõt-

ted, Koritza's, Valona's, Skutari's ja Elbasanis alkoholidestillimisevabrikud.

Itaalia-Albaania kaubavahetus oli ligikaudselt tasakaalustatud 62 milj. liirile: Itaalia sissevedu Albaaniast 1938. a. tõusis 60,3 milj. liirile ja väljavedu Albaaniasse — 62,9 milj. liirile.

LÄTI.

Ehitustegevuse mehhaniseerimine Lätis.

Mechanisation of Construction in Latvia.

Rahaminister andis korralduse, et ehitustööl, nagu mulla-, planeerimis-, ja transporttööl, betoneerimis-, rammimis-, puurimis- ja needimistööl, samuti jõgede süvendustööl, tel-

hiskivide ja kivide laadimisel tuleb kasutada mehhaamilisi seadeldisi, kui need tööd ületavad ettenähtud ulatuse.

Pööre seakasvatases Lätis. — *Change in Pig Breeding in Latvia.*

Põllutöökoda otsustas tuua Saksast sugukulte, kuna peekonikasvatust kavatakse suuremal määral asendada rasvasigade kasvatamisega. Suur-Briti ostab Lätist aastas

ca 40 000 peekonsiga, kuna Saksa ostis 1937. a. 80 320 ja 1938. a. 119 316 rasvasiga. Ka siseturg eelistab rasvasigu peekonsigadele.

Vanametalli uued hinnad Lätis. — *New Prices for Scrap Metal in Latvia.*

Liepaja traadivabrik algatas uut vanametalli kogumise aktsiooni kõigi põllumajandusühingute kaasabil. Vanaraua, -terase ja

-malmi eest makstakse 38 lat. ning vanavase ja -pronksi eest 550 lat. tn.

TAANI.

Tähtsamate toorainete tagavarade kogumine Taanis.

Reserves of Main Raw Materials Acquired in Denmark.

Toorainete tagavarade kogumise seadust püütakse rakendada võimalikult kiirelt täies ulatuses. Vastavalt valitsuse ja suurkaupmeeste ühingute vahelisele läbirääkimisele annab Valuutakeskus deviise humalate, villase

lõnga, siidi, kemikaalide, kummi, sooda ja raua suurema sisseveo teostamiseks. Samuti peetakse vastavate asutiste vahel läbirääkimisi bensiini tagavara soetamise üle.

LEEDU.

Leedu kaubanduslik delegatsioon Varssavi.

Lithuanian Commercial Delegation in Warsaw.

Leedu kaubanduslik delegatsioon sõitis Varssavi Poola-Leedu kaubanduslepingu kohaldamiseks toimunud territoriaalsete muudatustega. Eeskätt on tegemist puumaterjali-

saadetiste piiramisega Memeli sadama kaudu, mida senini arvestati Poola-Leedu makselepingu alusel.

P.-Am ÜHENDRIIGID.

Uus menetlus ajalehepaberi tootmiseks vanast ajalehepaberist.

New Method for Manufacturing Printing Paper from Old Newspapers.

Pittsburgi keemik dr. F. W. Hochstetter leiutas uue menetluse triikivärvi kaotamiseks vanalt ajalehepaberilt, mis võimaldab toota ajalehepaberit vanast paberist. Menetluse

hea külg seisneb odavate kemikaalide kasutamises, nii et tootmiskulud tõusevad vaid 30 \$ tn-lt. Senised katsed on andnud hea värvusega ja vastupidava paberi.

UNGARI.**Sigade interventsioon-ostud Ungaris.***Intervention-Purchases of Pigs in Hungary.*

Arvestades ebarahuldavaid hindu sigade turul, millest kõige enam on tabatud kõhnsead, tegi Põllutöökoda korralduse mõnda aega veiste suhtes teostatud interventsioonostu-

laiendamiseks sigadele. Esialgu teostatakse seda viies provintsis, kus väikepõllupidajate poolt turustatakse suurimal arvul kõhnsgu.

Kavatsusel vitamiinpreparaatide tootmine.*Production of Vitamin Preserves.*

Esimene Kecskeméter konservivabrik kavatseb lähemal ajal hakata tootma vitamiine sisaldavaid preparaate paprikast Noobeli laureaadi prof. Szentgyörgyi poolt sooritatud

katsete alusel. Ettevõtte on seks otstarbeks juba muretsenud erilised vastavad seadeldised. Esimeste sääraste preparaatide turulejõudmist on loota selle suve kestel.

Eesti väliskaubandusbilanss tähtsamate riikidega märts. 1937.—1939. a. 1000 kr.*Estonian Trade Balances with Principal Countries, March 1937.—39. (in 1000 kr.).*

	Märts			I. I. — 31. III				March			I. I. — 31. III				
	Aasia	Väljavedu	Sissevedu	Saldo	Väljavedu	Sissevedu		Saldo	Year	Exports	Imports	Balance	Exports	Imports	Balance
ÜLDSE —	1939	9 395	10 208	- 808	25 274	28 850	+ 1 424		1939	205	424	-219	444	763	- 319
TOTAL . . .	1938	7 509	10 751	- 3 242	20 149	25 387	- 5 238	Holland . . .	1938	84	748	-664	270	1 123	- 853
	1937	5 052	7 517	- 2 465	16 546	21 730	- 5 184	Netherlands . . .	1937	116	168	- 52	388	877	- 489
Sellest —	1939	3 871	2 252	+ 1 119	8 783	4 805	+ 3 928		1939	67	98	- 31	284	188	+ 96
Therof:	1938	3 181	1 659	+ 1 502	7 828	4 017	+ 3 809	Belgia . . .	1938	61	151	- 90	179	368	- 189
Brith	1937	1 870	1 138	+ 732	5 257	3 277	+ 1 980	Belgium . . .	1937	113	75	+ 38	528	192	+ 336
United Kingdom	1939	2 968	3 120	- 152	7 774	7 570	+ 204		1939	160	176	- 16	323	417	- 94
	1938	1 432	3 448	- 1 976	4 848	7 877	- 3 029	Poola . . .	1938	181	324	-163	340	626	- 286
Saksa . . .	1937	1 235	2 220	- 985	3 756	5 853	- 2 097	Poland . . .	1937	125	84	+ 41	394	678	- 284
Germany	1939	171	813	- 642	584	1 908	- 1 324		1939	109	31	+ 78	835	111	+ 224
U. S. A. . . .	1938	210	539	- 329	460	1 597	- 1 137	Norra . . .	1938	132	29	+103	853	82	+ 271
U. S. A.	1937	186	481	- 295	521	1 508	- 987	Norway . . .	1937	68	39	+ 29	348	87	+ 261
	1939	80	67	+ 13	153	124	+ 29		1939	80	150	-120	76	366	- 280
Läti	1938	117	141	- 24	223	318	- 95	Itaalia . . .	1938	-	108	-108	45	255	- 220
Latvia	1937	94	163	- 134	189	324	- 135	Italy . . .	1937	30	181	-151	196	428	- 232
	1939	326	359	- 33	826	868	- 42	Tšehho-	1939	17	41	- 24	68	163	- 95
Prantsuse	1938	423	304	+ 119	1 251	687	+ 564	slovakia . . .	1938	80	177	- 97	296	352	- 56
France	1937	68	147	- 79	1 015	477	+ 538	Czechoslovakia	1937	57	119	- 62	154	400	- 246
	1939	449	531	- 82	1 411	1 182	+ 249		1939	-	20	- 20	119	39	+ 80
Rootsi	1938	299	789	- 490	879	1 888	- 1 009	Hispaania	1938	0	6	- 6	255	14	+ 241
Sweden	1937	260	599	- 339	763	1 258	- 495	Spain . . .	1937	18	108	- 90	76	137	- 61
	1939	528	365	+ 163	1 344	849	+ 495		1939	50	4	+ 46	132	12	+ 120
Soome	1938	362	406	- 44	1 004	1 083	- 79	Leedu . . .	1938	83	18	+ 70	108	29	+ 79
Finland	1937	333	263	+ 70	1 260	666	+ 594	Lithuania	1937	19	25	- 6	65	60	+ 5
	1939	485	225	+ 260	1 559	585	+ 1 024	Sveits . . .	1939	19	120	-101	28	239	- 211
N. S. V. L. . .	1938	497	367	+ 130	1 010	770	+ 240	Switzerland	1938	6	97	- 91	11	214	- 203
U. S. S. R.	1937	126	457	- 331	268	1 447	- 1 179		1937	5	63	- 58	290	150	+ 140
	1939	6	7	- 1	23	23	-	Kreeka . . .	1939	8	37	- 29	11	86	- 75
Ungari	1938	2	41	- 39	16	57	- 41	Greece . . .	1938	20	29	- 9	36	82	- 46
Hungary	1937	1	4	- 3	5	7	- 2		1937	-	13	- 13	-	49	- 49
	1939	0	28	- 28	14	68	- 49	Türgi . . .	1939	50	37	+ 13	120	97	+ 23
Bulgaaria	1938	-	19	- 19	5	58	- 53	Turkey . . .	1938	17	48	- 31	60	110	- 50
Bulgaria	1937	-	17	- 17	0	65	- 65		1937	19	30	- 11	32	66	- 34
	1939	152	81	+ 71	430	393	+ 37		1939	5	271	-266	17	779	- 762
Taani	1938	90	315	- 225	233	542	- 309	Egiptus . . .	1938	43	201	-168	62	611	- 449
Denmark	1937	40	172	- 132	223	277	- 54	Egypt . . .	1937	24	188	-164	85	581	- 496